

COLUMN PETRA STIENEN

Mensenrechten voor iedereen?

Vaak eten revoluties hun eigen kinderen op. Ook in Egypte. De hoop van de Egyptische revolutie op 'brood, rechtvaardigheid en waardigheid' voor alle Egyptenaren is vervlogen. Sinds de machts-overname van Sisi in 2013, zijn er meer dan 40.000 mensen gevangen gezet. Veelal aanhangers van de inmiddels verboden Moslimbroederschap, maar ook activisten, journalisten, voetbalsupporters of toevallige voorbijgangers bij demonstraties. Mensenrechtenorganisaties schrijven verontrustende rapporten over toename van martelingen en seksueel geweld tegen vrouwen én mannen.

Intussen regent het doodvonnis in Egypte, waarvan er al honderden bekrachtigd zijn en een aantal al is uitgevoerd. Zo kregen afgelopen week meer dan honderd Egyptenaren de doodstraf in een zaak tegen de voormalige president Mohammed Morsi en vele anderen die direct of indirect betrokken zouden zijn bij deze organisatie. De rechtszaak was een 'schijnvertoning' en er is veel kritiek op de slechte bewijsvoering en de proces-

gang. De Moslimbroederschap riep meteen op tot meer revolutionaire activiteiten. Of dat op een vreedzame manier moet gaan, of via meer geweld tegen de Staat blijft onduidelijk. Dat is zorgwekkend, want er vinden dagelijks incidenten plaats, zoals bomaanslagen op elektriciteitscentrales, het in brand steken van overheidsgebouwen, en moorden op rechters.

Vaak eten revoluties hun eigen kinderen op. Ook in Egypte.

Volgens de Egyptische autoriteiten is het land verwickeld in een heftige strijd met terroristen en willen ze voorkomen dat het land afzakt naar het niveau van Syrië of Libië. Hierbij krijgt Sisi politieke en financiële steun van Golfstaten, zoals Saoedi-Arabië, die al meer dan vijftig miljard dollar aan Egypte hebben gegeven. Sisi is heel populair bij de Egyptische bevolking, volgens sommige berichten steunt 80 procent hem in deze aanpak om

het land stabiel te houden. De oppositie zegt dat president Sisi juist bezig is met een counterrevolutie met behulp van de aanhangers van het oude regime van Mubarak. Onlangs kwam er een rapport uit waaruit bleek dat zakenmannen uit de Mubarak-tijd 80 procent rijker waren geworden na de revolutie. Dat geldt niet voor meer dan de helft van de Egyptische bevolking die van minder dan 1,5 dollar per dag moet leven.

Uiteraard, veel leiders van de Moslimbroederschap zijn geen padvinders die goede dingen deden voor de samenleving. Integendeel, Morsi bleek net als Mubarak vanuit het handboek voor de moderne dictator te regeren. Ook in zijn tijd vonden ernstige mensenrechtenschendingen plaats. En velen vreesden dat hij en de zijnen de macht nooit meer zouden afstaan. De reactie van de internationale gemeenschap op de slechte mensenrechtensituatie in Egypte is al tijden vrij lauw. De Verenigde Staten (VS) en de Europese Unie (EU) hebben weliswaar hun afkeuring uitgesproken over de doodvonnis en de rechtsgang, maar gaan in

de tussentijd gewoon door met het afsluiten van lucratieve wapen- en zakendeals met Egypte. Voor velen lijkt het verhaal van Sisi, 'beter ik dan de jihadist', de doorslag te geven.

Het vonnis tegen Morsi en anderen moet op 2 juni worden bekrachtigd door de grootmufti van Egypte. De vraag is wat de internationale gemeenschap gaat doen als

Mensenrechten op papier hoeksteen van buitenlands beleid. Maar in praktijk?

de doodstraf doorgaat. Ambassadeurs terugroepen? Handelsrelaties afbreken? Of gaan de VS en de EU door met kiezen voor stabiliteit ten koste van mensenrechten? Dat past dan in de lijn van VVD-fractie-leider Halbe Zijlstra die onlangs nog opriep niet te streng zijn voor dictators, zolang ze voor stabiliteit zorgen.

Deze houding ondermijnt een geloofwaardig beleid voor de universaliteit van mensenrechten. Het

doet terugverlangen naar het beleid van Maxime Verhagen, minister van Buitenlandse Zaken tussen 2007 en 2010. In zijn tijd zei de Nederlandse regering: mensenrechten zijn er voor iedereen, altijd, overal. Want hoe verwerpelijk het gedachtegoed of gedrag van iemand ook kan zijn, iedereen heeft inderdaad recht op een fatsoenlijke rechtsgang en menswaardige behandeling tijdens gevangenschap. Op papier zijn mensenrechten nog steeds hoeksteen van ons buitenlands beleid. Maar in de praktijk? Willen we ons alleen inzetten voor de rechten van mensen voor wie we sympathie hebben, zoals mensenrechtenactivisten, homo's en religieuze minderheden? Of óók voor de rechten van moslimbroeders die ooit door middel van verkiezingen zijn gekozen? Dat lijkt er niet op.

Petra Stienen is publiciste en Arabiste

